

Gestaltad livsmiljö – en ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88)

Landstinget i Kalmar län (Landstinget) ställer sig bakom förslaget att ge ett utökat myndighetsuppdrag för arkitektur, form och design till Centrum för arkitektur och design. Myndighetsuppdraget ska rymmas inom befintlig myndighet. Landstinget är inte positiv till skapandet av en ny myndighet.

Landstinget avstyrker flytten av Arkdes samlingar till annan huvudman.

Landstinget föreslår ett förtydligande och förstärkt statligt ansvar för att utveckla samverkan kring arkitektonisk kvalitet i offentligt byggande och fastighetsförvaltning.

Synpunkter på förslag till ombildning av Arkdes till Myndigheten för gestaltad livsmiljö

Landstinget ställer sig bakom förslaget att ge Centrum för arkitektur och design (Arkdes) ett utökat myndighetsuppdrag och mandat inom arkitektur, form och design. Enligt Landstingets mening saknar dock utredningen reella motiv till förslaget att flytta arkitektursamlingarna från Arkdes. Uppdraget att vårda, förteckna, vetenskapligt bearbeta, berika och tillgängliggöra samlingarna ställer krav på olika kompetenser. Det är kontraproduktivt att flytta samlingarna från ett relevant sammanhang till en utställningsmiljö som saknar nätverk och fördjupad kompetens inom arkitektur och design. För att agera som myndighet krävs mandat och förtroende för frågorna såväl politiskt som från allmänhet och bransch. Arkdes är, med grunden i samlingar och forskning, en trovärdig, tillgänglig och demokratisk mötesplats.

Arkdes har goda möjligheter att samverka med regionala institutioner under förutsättning att verksamheten ges relevanta medel för sitt uppdrag. Kalmar län har Designarkivet med Kalmar konstmuseum som huvudman. Designarkivet har samverkat med Arkdes och har intresse av att fortsätta att utveckla samverkan. Förutsättningarna för samverkan bygger på likartade mål och möjligheter att samla ritningar och skisser inom design och arkitektur i en större kontext och att kommunicera med forskning, allmänhet och näring. Designarkivet ingår i samverkan med andra arkiv inom Glasriкетuppdraget som representerar en betydelsefull del av 1900-talets svenska designhistoria. Designarkivet samverkar även med Linnéuniversitetet.

Synpunkter på statliga myndigheters ansvar

Landstinget ställer sig bakom att statliga myndigheter får ett utökat ansvar för frågor inom området. För att ge full tyngd åt frågorna är det viktigt att ge helhetsansvar och mandat åt myndigheten.

Vägledning och stöd till utveckling av arkitektur-, form och designprogram bör vara samlad och generell för allt offentligt byggande och med en gemensam neutral avsändare. Det blir tydligare och förenklar för beställare, byggnadsägare och brukare. Kunskap och underlag till vägledning och stöd hämtas från Statens fastighetsverk, Boverket, Riksantikvarieämbetet, Statens konstråd och Sveriges kommuner och landsting.

I vägledning och stöd till utveckling inom offentligt byggande bör även ingå vägledning om hur lagen om offentlig upphandling kan tillämpas utifrån kvalitet, hållbarhet och god livsmiljö.

Landstinget saknar att offentlig konst inte berörs tydligare av utredningen. Det är anmärkningsvärt att tala om helhet och en god gestaltad livsmiljö och kvalitet i upphandling och då inte inbegripa den offentliga konsten mer än som synonymt med en-procentsregeln. Konsten bör lyftas in i ”vägledning och stöd” och i råd vid offentlig upphandling. Framför allt bör konst ingå i helhetsbegreppet och i praktiken behandlas som en integrerad del av vår livsmiljö

Folkhälsoperspektiv

Utifrån ett folkhälsoperspektiv är förslaget för en ny politik inom arkitektur, form och design ett välkommet initiativ som på sikt kan bidra till en högre grad av måluppfyllelse av de nationella folkhälsomålen. För att folkhälsoarbete ska kunna bedrivas framgångsrikt krävs stöd på bred front och utifrån många olika samhällsnivåer och aktörer. Därför ser Landstinget mycket positivt på att den föreslagna myndigheten antar ett tvärsektoriellt perspektiv där många politikområden, däribland folkhälsa, med fördel kan samverka.

En viktig aspekt av det nya förslaget är att gemensamma utrymmen och miljöer planeras och utformas på ett inkluderande sätt med fokus på allas lika tillgång. Detta är inte bara viktigt utifrån ett jämlikhetsperspektiv utan skulle på sikt även kunna bidra till minskade skillnader i hälsa. Vidare är delaktighet och inflytande i samhället liksom barns och unga uppväxtvillkor särskilt prioriterade områden utifrån den antagna folkhälsopolitiska planen för Kalmar län som skulle kunna stärkas i och med förslaget. Fysisk aktivitet är ytterligare ett exempel där den nya politiken för gestaltad livsmiljö skulle kunna påverka landstingets folkhälsoarbete i positiv riktning. Det är viktigt att hälsodesign inarbetas i utformandet av byggnader och i statsmiljöplanering.